

- ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. — Київ, 2011. — Вип. 32. — С. 95—102.
14. *Смирнова С.* Бібліографічні покажчики Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки України імені В. Г. Заболотного як підґрунтя для наукових досліджень користувачів / Світлана Смирнова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. — Київ, 2016. — Вип. 44. — С. 562—571.
  15. *Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017—2026 роки /* Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [авт.: Березівська Л. Д., Зозуля С. М., Страйгородська Л. І.] ; за заг. ред. Л. Д. Березівської. — Київ, 2017. — 29 с.
  16. *Ткаченко С. О.* Галузеві бібліографічні посібники для фахівців банківсько-фінансової сфери / С. О. Ткаченко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2009. — № 4. — С. 73—79.
  17. *Университетское образование в СССР и за рубежом.* Вып. 1 : библиографический указатель русской и иностранной литературы за 1950—1960 гг. / Науч. б-ка им. А. М. Горького, Науч.-библиогр. отд. ; под ред. Г. Г. Кричевского, Э. А. Нерсесовой. — [Москва] : Изд-во Моск. ун-та, 1966. — 645 с.
  18. *Университетское образование в СССР и за рубежом.* Вып. 2 : указатель русской и иностранной литературы за 1961—1967 гг. / Науч. б-ка им. А. М. Горького, Науч.-

- библиогр. отд. ; под ред. В. Л. Бирзовича, Э. А. Нерсесовой. — [Москва] : Изд-во Моск. ун-та, 1974. — 475 с.
19. *Университетское образование в СССР и за рубежом.* Ч. 3 : указатель советской и иностранной литературы (1973—1977) / Науч. б-ка им. А. М. Горького, отд. ретроспект. библиогр. ; под ред. В. Л. Бирзовича, К. С. Куйбышевой. — [Москва] : Изд-во Моск. ун-та, 1981. — 239 с.
  20. *Университетское образование за рубежом : аннот. указ. рус. и иностр. лит., 1978—1985 /* Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, Каф. науч. информ. ; под ред. Э. А. Нерсесовой, Г. Г. Толстиковой. — [Москва] : Изд-во Моск. ун-та, 1987. — 331, [1] с.
  21. *Філіппова Н. П.* Значення персональних бібліографічних покажчиків діячів медичної галузі у висвітленні досягнень вітчизняної медицини / Наталя Павлівна Філіппова // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т біогр. дослідж. — Київ, 2016. — Вип. 14. — С. 325—344.

Охарактеризовано содержание библиографических указателей, касающихся проблем высшего образования из фонда ГНПБ Украины им. В. А. Сухомлинского.

Maintenance of bibliographic pointers, touching the problems of higher education from the fund of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library Of Ukraine is described.

Надійшла до редакції 7 червня 2018 року

ШКОЛА СИСТЕМАТИЗАТОРА

Особливості створення індексів УДК для документів мистецької, музейної та біографічної тематики

Під час визначення індексів УДК для документів мистецької, музейної та біографічної тематики часто постають складні запитання. Зокрема, це стосується таких тем/понять, як "мистецтво", "музеї", "пам'ятки", "біографії", "персоналії" тощо. Розглянемо докладніше особливості, які варто враховувати при створенні правильних і чітких індексів УДК.

Мистецтво. Документи мистецької тематики належать до класу 7 *Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт.* Цей клас охоплює етапи, періоди розвитку, види, стилі, напрями, засоби та інструменти, галузі застосування мистецтва, адміністративно-територіальне планування, архітектуру, фотографію, музику, видовищні мистецтва (театр, кінематографія), розваги, ігри, спорт. Для максимально точного позначення тем/понять у класі 7 передбачені спеціальні визначники 7.01/09 (зверніть увагу: ці спеціальні визначники, за винятком 7.04, не застосовують у розділі 77 та його підрозділах). Окрім цього, для деталізації у класі 7 використовують загальні визначники місця, народів, алфавітне підрозділення тощо. Розглянемо приклади:

7.031.2(=161.2) *Українське народне мистецтво*
711.582(477-25) Рай Житловий масив "Райдужний"
у місті Київ

75Марчук Художник Іван Марчук

© Ахвердова М., Набхан Ю., 2018

726:27-523.41(477-25) *Володимирський собор у Києві*
77.042:598.2 *Фотографування птахів.*

Техніку виконання робіт залежно від типу розчинників позначають за допомогою загальних визначників матеріалів (Таблиця 1к, -03). Ці визначники застосовують для позначення власне техніки. Матеріали, що використовуються під час виконання робіт і перелічені в 7.023, застосовують переважно у розділі 75.

Побудова таких індексів потребує надзвичайної уваги й суворого дотримання методичних вказівок щодо цих визначників, наприклад:

75.021.33-035.676.332.2 *Акварельний живопис, який складається з:*

-035.67 Барвники. Фарбники. Чорнила. Фарби тощо
-035.67 підрозділяти як 667.

З індексу 667.633.22 вилучаємо 667, а 633.22 приєднуємо до визначника з проставлянням крапки після кожних трьох знаків:

667.633.22 Покриття на водній основі
Водні фарби. Вапняні фарби.

Так само у спеціальному визначнику 7.023
Матеріали. Вибір матеріалів:

7.023.2-035.676.332.2.066.3 *Емульсійні фарби, у тому числі темперні фарби, складається з:*

-035.67 Барвники. Фарбники. Чорнила. Фарби тощо
-035.67 підрозділяти як 667

667.633.22 Покриття на водній основі
Водні фарби. Вапняні фарби
66.066.3 Руйнування емульсії. Деемульгування
загалом. Коалесценція.

Для індексування за фасетами побудова індексів
значно простіша:

75.021.33-035.67:667.633.22 *Акварельний живопис*
7.023.2-035.67:667.633.22.066.3 *Емульсійні фарби*.

Для літератури з образотворчого мистецтва, яке
охоплює як малювання, графіку, живопис, так і
скульптуру, було ухвалено методичне рішення
збирати її, об'єднавши класи 73 Пластичні мистецтва,
74 Малювання та креслення..., 75 Живопис та 76
Графічні мистецтва, Естамп. Графіка за допомогою
знака поширення — в 73/76.

Музеї, виставки. Пам'ятки. Під час індексуван-
ня документів щодо музеїв і виставок перевага на-
дається класу 069 *Музеї. Виставки*. Зауважимо, що
спеціальні визначники .01/.05, розроблені для класу 06,
не використовують в 069. Індекси для позначення га-
лузевих музеїв створюють за допомогою комбіну-
вання з конкретною галуззю через знак відношення :
(двокрапка), а також за допомогою загальних визнач-
ників. Приклади:

069:5 *Музеї природничих наук*
069:7 *Художні музеї. Художні галереї (арт-галереї)*
069:82 *Літературні музеї*
069:908 *Краєзнавчі музеї*
069:929 *Меморіальні музеї*
069(1-21) *Муніципальні музеї*
069(1-4) *Національні музеї*
069-027.551 *Приватні музеї*
069-027.555 *Публічні музеї*

Публікації музеїв як тему слід групувати в 069.7.
Публікації конкретних музеїв позначають індексами
цих музеїв із приєднанням відповідних загальних
визначників форми (Таблиця 1d), наприклад:

069(477-4):82](477)](083.82) *Каталог експонатів*
Національного музею літератури України
069:82:929](477-25)Гич *Меморіальний літера-*
турний музей Павла Тичини

та в 069.53

069.538 *Музейні каталоги* як техніка організації
виставок.

Щодо виставок, варто розрізняти постійні й
тимчасові. Постійні виставки належать до класу 069,
як і музеї загалом, а тимчасові класифікують у його
розділі 069.9. Зауважимо, що іноді "виставками"
називають промислові та подібні ярмарки, тому якщо
мета таких заходів переважно комерційна, їх потрібно
групувати з промисловими ярмарками в 339.174.
Приклади:

069(477-4):94(477)]:(=161.2) *Постійна вистав-*
ка "Традиційне мистецтво українців" у Національ-
ному музеї історії України

069.51:75.036.2(=133.1) *Колекція живопису фран-*
цузьких імпресіоністів

069.9:75(477)"196":[069(477-4):7](477) *Тимчасо-*
ва виставка "Мистецтво українських шістдесят-
ників" у Національному художньому музеї України

або за фасетами

069.9:75(477)"196"

069(477-4):7](083.824)

069.9:738.3(=161.2)]:[069-027.551:908](477.87)

Тимчасова виставка "Українська художня кераміка" у
приватному краєзнавчому музеї м. Мукачеве

339.174:796 *Виставка-продаж товарів для*
спорту.

Біографії. Персоналії. В УДК є кілька способів
індексування біографій і персоналій, для цього вико-
ристовують клас 929 *Біографічні дослідження* або
загальний визначник форми (092) *Виклад матеріалу у*
виді біографії (Таблиця 1d). У класі 929 дета-
лізацію здійснюють за допомогою комбінування з ін-
шими класами через знак : (двокрапка) та за допо-
могою алфавітного підрозділення. Порядок розміщен-
ня індексів може бути такий: "біографія:тема" або
"тема:біографія". Для досягнення послідовності по-
трібно дотримуватись одного з обраних варіантів.

Відповідно до рішення засідання Вченої ради
Книжкової палати України (*протокол № 8 від*
29.07.2010 р., [http://ukrbook.net/UDC/UDC_rish_](http://ukrbook.net/UDC/UDC_rish_zasidan.html#problemy_index)
zasidan.html#problemy_index) документи біографічної
тематики слід індексувати з дотриманням певних схем:

— для індексування персоналій та колективних
біографій надавати перевагу схемі:

галузь(092), наприклад:

797.2(092) *Біографія олімпійської чемпіонки з*
плавання Яни Клочкової;

— для індексування біографій видатних осіб і в
разі неможливості визначити окрему галузь вико-
ристовувати 929А/Я, наприклад:

929Шевченко або 929Шев *Біографія Тараса*
Шевченка;

— для індексування колективних біографій без
конкретно визначеної галузі використовувати таку схему:

929(визначник місяця), наприклад:

929(477) *Видатні діячі України*

929:001]:06.05Нобель(=1:477) *Вчені-лауреати*
Нобелівської премії, пов'язані з Україною.

Марина Ахвердова,
старший науковий співробітник
відділу класифікаційних систем
Книжкової палати України

Юлія Набхан,
старший науковий співробітник
відділу класифікаційних систем
Книжкової палати України

Шановні читачі! Запитання щодо індексування
видань і пропозиції з тематичного наповнення
підрубрики надсилайте на адресу: udc@ukrbook.net з
позимкою "Школа систематизатора".